

Tilburg University

Colloquium taalproblemen van gastarbeiderskinderen in Mons

de Bot, K.; Extra, G.

Published in:
Levende Talen

Publication date:
1980

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
de Bot, K., & Extra, G. (1980). Colloquium taalproblemen van gastarbeiderskinderen in Mons. *Levende Talen*, (356), 872-873.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Colloquium *Taalproblemen van Gastarbeiderskinderen*, 3-5 september 1980, Universit  de Mons (België)

Kees de Bot en Guus Extra

Kees de Bot

Geboren te Rotterdam in 1951. Studeerde Algemene Taalwetenschap met specialisatie Toegepaste Taalkunde in Nijmegen. Is enige tijd parttime verbonden geweest aan het Instituut voor Toegepaste Taalkunde. Thans uitvoerder van het ZWO-onderzoeksproject 'Visuele terugkoppeling van Nederlandse Intonatie'. Publiceerde artikelen over uitspraakonderwijs en Nederlands als tweede taal.

Adres:

Instituut voor Fonetiek, Katholieke Universiteit, Erasmusplein 1, 6500 HD Nijmegen

Guus Extra

Geboren te Geleen (L) in 1946. Studeerde Nederlandse taal- en letterkunde aan de Universiteit van Nijmegen. Is sinds 1970 als wetenschappelijk medewerker verbonden aan het Instituut Nederlands (Vakgroep Nederlandse Taalkunde) en het Instituut voor Toegepaste Taalkunde, beide eveneens te Nijmegen. Publiceerde boeken en artikelen over taalontwikkeling en taalonderwijs. Zijn speciale belangstelling gaat uit naar het leren van Nederlands als tweede taal door immigrantenkinderen.

Onder auspiciën van de AILA (Association Internationale de Linguistique Appliqu e) werd door de Nederlandse, Belgische en Duitse afdelingen van deze vereniging een colloquium georganiseerd rond de taalproblematiek van gastarbeiderskinderen. Het was de eerste keer dat een dergelijke vorm van internationale samenwerking plaatsvond in West-Europa. De voertalen van de drie deelnemende landen waren ook de werktalen van het colloquium. Omdat het organiserende comité de bijeenkomst niet uitsluitend op een verslaggeving van wetenschappelijk onderzoek wilde richten, zijn ook mensen die in de onderwijspraktijk werkzaam zijn, gestimuleerd om een bijdrage te leveren. Er werd daarom bij de keuze van de te presenteren lezingen niet uitsluitend gelet op wetenschappelijk belang. Aan het colloquium namen ongeveer 130 mensen deel.

De lezingen waren verdeeld over twee parallele sessies waarbij steeds de gelijktijdig gegeven lezingen in verschillende talen werden gepresenteerd.

De diversiteit van de problematiek kwam naar voren in het grote aantal thema's dat behandeld werd in de lezing:

- (bij-)scholing van onderwijsgeevenden aan anderstaligen (de Vriendt, Mons; Adriaensen-Busch, Venlo; Randoe-Steinert, Amsterdam);
- conversatie-analyse van gesprekken met en tussen buitenlandse leerlingen (Auer, Konstanz; Ehlich, Düsseldorf; Garcia, Luik; Rehbein, Bochum);
- beschrijving van de situatie van buitenlandse leerlingen in het algemeen en plaatselijk (Detiege, Mons; Yannopoulos, Brussel; Forgione, Mons; Gazerro, St. Gallen; Verdoodt, Leuven);
- vergelijking van taalgedrag van allochtone en autochtone leerlingen (Fliegner, Keulen; Lafontaine, Luik);

- de rol van dialecten in eerste- en tweede-taalgebruik (Priotto, Konstanz; Geisner, Landau);
- de opvang van buitenlandse kinderen (Pinto, Groningen);
- Paolo Freire's pedagogische ideeën bij het onderwijs aan anderstaligen (Peters, Paix);
- verwervingsvolgorde van verschillende aspecten van de tweede taal (Pieneman, Passau; Vermeer, Amsterdam);
- spelvaardigheid bij buitenlandse leerlingen (Slembek, Landau);
- instaptoets voor anderstaligen (v.d. Linden & Janssen-van Dielen, Arnhem/Nijmegen).

De kwaliteit en wijze van presenteren van de lezingen varieerden sterk. De taal van een lezing bleek voor de congresdeelnemers vaak een belangrijker selectiefactor dan het onderwerp: de Franstaligen hadden veel moeite met Nederlands en Duits, de Duitssprekenden met Frans en Nederlands en de Nederlanders met Frans. Bij een eventueel volgend colloquium van deze drie verenigingen zal er ondanks de daaraan verbonden politieke problemen gekozen moeten worden voor één werktal, ons inziens het Engels. Voordelen hiervan zijn dat de taal voor alle deelnemers tweede taal is en dat de toegankelijkheid van het colloquium zelf en de later te publiceren lezingenbundel groter is.

Over het geheel genomen zijn er een paar opvallende trends waar te nemen op het gebied van onderwijs aan anderstalige leerlingen:

- De eigen inbreng van verschillende groepen buitenlanders begint op gang te komen. In de toekomst zal hun invloed bij de bepaling van het beleid inzake onderwijs en onderzoek steeds toonaangevender worden. Dit zal mogelijk leiden tot een aangepaste onderzoeksmethodiek, die meer uitgaat van de cultuur van de herkomstlanden dan sommige van de nu gebruikte technieken, zoals vragenlijsten voor attitudeonderzoek.

- Het lijkt erop, dat voor de komende generatie(s) buitenlandse leerlingen het verlies van de eerste taal en cultuur een groter probleem zal worden dan de verwerving van de tweede taal en cultuur: het aantal buitenlandse leerlingen dat niet hier geboren is, zal steeds kleiner worden, terwijl opname in de taal en cultuur van het immigratieland al bij de kleuterschool zal beginnen. Het is dan ook zeer de vraag hoe lang er nog behoefte zal bestaan aan opvangprogramma's voor de eerste leerfasen, met name voor het aanspreekbaar maken. Het zal op den duur moeilijker worden om, althans op grond van taalgedrag, onderscheid te maken tussen allochtone en autochtone leerlingen van de in sociaal-economisch opzicht zwakste klasse.

- Het blijft onduidelijk wat de consequenties van allerlei sociolinguïstisch onderzoek zullen zijn voor het onderwijs aan buitenlandse leerlingen. Voorlopig is er alleen een vage brei van correlaties tussen taalvarianten en sociologische factoren waaruit didactisch geen conclusies te trekken zijn. De zin van een colloquium als dit en de geslaagdheid ervan zijn wat moeilijk vast te stellen. In beginsel zijn er twee groepen direct geïnteresseerden: de onderzoekers en de lesgevers (waartoe gemakshalve ook de schoolbegeleiders en consultants worden gerekend). Voor de eerste groep was er eigenlijk weinig nieuws te horen. Binnen deze groep liet de helderheid van presentatie bovendien nogal eens te wensen over. Een aantal kopstukken uit het immigrantenonderzoek en -onderwijs zoals Meisel, Piepho en Ingram hadden op het programma zeker niet misstaan. Voor de tweede groep waren sommige lezingen te theoretisch van opzet en een aantal lezingen gaf wel informatie over onderwijs, maar nauwelijks ter verbetering van onderwijs. Dit is niet verbazingwekkend omdat voor zover na te gaan was, slechts enkele van de sprekers/sters zelf les geven. Als ontmoetingsplaats binnen en tussen de twee genoemde groepen heeft het colloquium zeker zin gehad, althans binnen de verschillende taalgroepen. Wel bemoeilijkten taalproblemen op het colloquium contacten tussen de verschillende taalgroepen.

Voor een volgend colloquium over dit of een ander onderwerp binnen het kader van AILA zouden we de volgende aanbevelingen willen doen:

- 1 Kies één werktal, bij voorkeur Engels.
- 2 Verdeel de lezingen in een beperkt aantal hoofdlezingen door erkende onderzoekers op dit terrein met daarna parallel een aantal secties waarin de lezingen geordend naar onderwerp.
- 3 Bied in het officiële programma van het colloquium een ontmoetingsplaats voor mensen die onderwijs- en onderzoekervaringen willen uitwisselen.

Ten slotte: een selectie van lezingen op dit colloquium zal worden gebundeld en zal verschijnen in 1981. Hierover zal in *LT* te zijner tijd bericht worden. Alle lezingen zullen dan overigens zijn voorzien van een Engelstalig abstract.